

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Peters), 26 okt. 1951

Mede bestemd voor Buitenlandse Zaken.

Bij mijn bezoek van hedenmorgen aan Subardjo kwam de rede van de President van gisterenavond uiteraard weer ter sprake. Onomwonden gaf Subardjo toe dat hij de tekst vooraf gezien had, maar dat zijn pogingen om de President tot andere gedachten te brengen, tevergeefs waren geweest. Hij betreurde kennelijk het gebeurde ten zeerste en cacheerde zulks niet. Hij toonde begrip en uitte waardering voor de wijze waarop ik gisterenavond mijn ontstemming had getoond: weliswaar publiekelijk en onmiskenbaar maar binnen de vormen en zonder een conflict te scheppen.

Het wil mij aanvankelijk voorkomen dat wij het hierbij kunnen laten. 'Geprotesteerd' is in feite reeds met een scherper effect dan een nota kan bereiken. Bovendien zouden wij dan een desaveu van de President door de Regering moeten verlangen en dat kan de Regering onmogelijk geven. Verder zou nota de tegenstelling tussen President en Regering verscherpen, wat naar alle waarschijnlijkheid zou leiden tot verzwakking van het Kabinet, hetgeen ons geenszins convenieert; daarentegen voldoening scheppen aan de President, die zijn bedoeling om Nederland te ergeren duidelijk bewaarheid zou zien. Ik zie maar een mogelijkheid waarbij een nog volgende officiële Nederlandse demarche effect zou sorteren en wel, wanneer de conclusie van een protestnota zou zijn, geen verdere bereidwilligheid om over omvorming van de Unie te praten maar ik denk dat ook de Nederlandse Regering een dergelijke demarche ongewenst acht.

De indruk hier is, dat de President zijn doel ditmaal voorbij geschoten heeft: het is zelfs de vraag of hij de portee van zijn rede geheel heeft overzien. Diplomatieke finesse is niet het sterke punt van deze volksleider. Sukarno maakte gisterenavond de indruk de gang van zaken en het fiasco van zijn 'feest' niet goed te begrijpen. Zoals mijn Australische collega heden zei: 'was het Uw bedoeling "to embarrass the Indonesians", dan is U wel grondig geslaagd'. In plaats van zijn doel te bereiken met name de overtuiging bij te brengen dat Indonesië's idealen parallel lopen met die van de VN, heeft Sukarno de tegenstelling Azië met het Westen onnodig scherp gesteld, wat gisterenavond zelfs ter receptie naar voren kwam, waarbij nog te bedenken ware dat het verloop van zaken de vertegenwoordigers van landen als India, Pakistan, Siam, Birma en de Philippijnen geenszins welgevallig was. Verder wordt hier betwijfeld of de rede een gunstiger ontvangst in de USA zal hebben. Tenslotte moet ook de reactie van Antara de President te denken geven.